

SIFOs Referansebudsjett for forbruksutgifter 2015

SIFOs Referansebudsjett viser alminnelige forbruksutgifter for ulike typer hushold. Det kan settes sammen slik at det viser kostnadene ved å opprettholde et rimelig forbruksnivå for hushold av ulik størrelse og med forskjellig alders- og kjønns sammensetning. Budsjettet omfatter både vanlige, løpende utgifter til mat, klær, hygieneartikler o.l. og utgifter til sjeldnere innkjøp av varige forbruksgjenstander som møbler, elektrisk utstyr o.l.

Et rimelig forbruksnivå

Referansebudsjettet viser hva det koster å leve på et rimelig forbruksnivå for det aktuelle husholdet. Med et rimelig forbruksnivå menes et forbruk som kan godtas av folk flest. Det oppfyller kravene til vanlige helse- og ernæringsstandarder og gjør det mulig for husholdets personer å delta i de mest vanlige fritidsaktivitetene på en fullverdig måte.

Budsjettet er ett eksempel

Utgangspunktet for budsjettet er en detaljert oversikt over varer og tjenester som blir gjenstand for prismålinger. Det er ett eksempel på hva fagfolk innen de ulike forbruksområdene mener inngår i et rimelig forbruk. Varene som ligger til grunn for beregningene, holder et alminnelig, bra kvalitetsnivå. Det er lagt vekt på god holdbarhet, enkel utførelse og funksjonalitet. I de tilfeller der det er nødvendig, er sikkerhetsaspektet også vurdert.

Budsjettet er et langtidsbudsjett

Referansebudsjettet er et budsjett for hushold som allerede lever på et rimelig nivå, det er et suppleringsbudsjett. Det blir kalt et langtidsbudsjett fordi det er beregnet at en skal sette til side penger hver måned for å ha råd til å foreta sjeldnere innkjøp av dyre og varige forbruksgjenstander. Når kjøleskapet, komfyren, vaskemaskinen e.l. går i stykker, skal en ha penger til reparasjoner eller til å kjøpe nytt, uten at dette går ut over forbruket ellers.

Budsjettet er et familiebudsjett

Referansebudsjettet er et familiebudsjett. Det er derfor vanskelig å bruke det til å beregne spesifikke kostnader ved å ha barn i husholdet. Det er selvsagt mulig å bruke de enkelte budsjettpostene til å anslå f.eks. hvor mye en 10-åring spiser og drikker for i måneden, men summen av alle postene viser nødvendigvis ikke hvor mye det koster å ha barn i et hushold. Utgifter til skolegang, ferie og spesialisert fritidsbruk, feiring av fødselsdager og andre begivenheter, gaver m.m. er ikke tatt med. Budsjettet tar heller ikke hensyn til den livsfase de voksne befinner seg i, noe som også har følger for hva det koster å ha barn.

Statens institutt
for forbruksforskning
Postboks 4682, Nydalen,
0405 Oslo

Individspesifikke utgifter

kroner pr. måned

1. Mat og drikke

Kjønn			Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Gravide/ ammende		
Alder	6-11 mnd.	1 år	2-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	18-60	18-60	> 60	> 60	
Pr. mnd.	650	940	1210	1750	1950	2170	2190	2720	2170	2700	1940	2270	2550

2. Klær og sko

Kjønn			Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn		
Alder	< 1 år	1 år	2-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	> 17	> 17
Pr. mnd.	290	440	500	540	570	540	750	620	760	640

3. Personlig pleie

Kjønn			Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn	Kvinner			
Alder	< 1 år	1-2	3	4-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	18-50	> 17	> 50
Pr. mnd.	300	330	230	150	220	350	230	500	350	680	530	620

4. Lek og fritid

Alder	< 1 år	1-2	3-5	6-9	10-13	14-17	> 17
Pr. mnd.	140	340	580	680	850	1090	980

5. Reisekostnader (30-dagersbillett Ruter, Oslo pr. 01.02.2015)

Alder	4-19	20-66	> 66	Student	20-29
Pr. mnd.	340	680	340	410	

6. Spedbarnsutstyr

	Grunnutrustning	Supplering
Alder	Fra 6 mnd. før fødsel	<1
Pr. mnd.	3630	760

SIFOs Referansebudsjett 2015

De fleste postene i Referansebudsjettet 2015 er resultat av en justering med konsumprisindeks for de enkelte forbruksområdene pr. 10. februar i år. Beregningene er gjort med utgangspunkt i egne prisregistreringer som ble gjennomført høsten 2009. Sammenlignet med fjorårets budsjett er det totalt sett bare mindre endringer.

Det er imidlertid verdt å legge merke til at indeksen for mat og alkoholfrie drikkevarer og kultur/fritid trekker kostnadene opp fra februar 2014 til februar 2015. På den annen side har indeksen for klær og sko samt utgifter til drift/vedlikehold av transportmidler blitt redusert i samme periode.

Det er også viktig å være oppmerksom på at utgifter til bompenger inngår i Bilkostnader fra og med 2015.

For utgifter til skolefritidsordningen (SFO) i budsjettet benytter vi, som for barnehageutgiftene, Oslo kommunes satser for oppholdsbetaling. Dette er kun et eksempel og vil kunne variere mellom ulike kommuner.

I oppholdsbetalingen i barnehage er det inkludert et tillegg på 112 kroner pr. barn pr. måned for mat i barnehagen. Men fordi budsjettposten Mat & drikke i Referansebudsjettet dekker alle utgifter til mat og drikke for en måned, har vi valgt å oppgi barnehagesatsene uten dette tillegget.

Referansebudsjettets endring fra ett år til et annet følger ikke helt endringene i KPI totalindeks. Det beror på at flere "tunge" poster i konsumprisindeksen – for eksempel bolig, strøm og ferie – ikke er med i budsjettet.

Husholdsspesifikke utgifter

kroner pr. måned

7. Andre dagligvarer

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	220	280	360	500	590	660	720

8. Husholdsartikler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	340	370	440	570	620	690	720

9. Møbler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	320	370	450	580	670	810	920

10. Telefon og mediebruk

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	1520	1530	1580	1690	1730	1790	1800

11. Bilkostnader (drift, vedlikehold)

Antall personer	1-4	5-7
Pr. mnd.	2280	3130

12. Barnehage (heltidsplass, Oslo kommune pr. februar 2015)* (se ramme)

Inntekt	>353 480	>198 833	<198 833
1. barn	2480	2350	769
2. barn	1736	1645	769
Øvrige barn	1240	1175	769

13. SFO (Aktivitetsskolen, Oslo kommune pr. februar 2015)

Inntekt	>353 480	>198 833	<198 833
Heldagsplass	2723	1088	592
Halvdagsplass	1874	699	381

Dette bør du merke deg

Før du tar budsjettet i bruk bør du ha lest "Kriterier og forutsetninger" og "Utfyllende om de enkelte forbruksområdene" på siste side.

Individspesifikke forbruksområder omfatter varer og tjenester som er knyttet til enkeltindividenes forbruk, og utgiftene varierer med husholdsmedlemmenes alder og kjønn.

I det husholdsspesifikke forbruket inngår varer og tjenester som kan benyttes av flere personer. Eksempler på dette er møbler, kjøkkenutstyr, telefon og aviser. Derfor er disse kostnadene relativt sett høye for enpersonshushold, mens de øker med bare mindre beløp med økende antall personer.

"Stordriftseffekt"

I Referansebudsjettet blir det beregnet en såkalt stordriftseffekt som kommer til uttrykk ved at de fleste individspesifikke utgiftene reduseres med 20 % i hushold med flere enn tre personer.

I hushold med bare én voksen beregnes stordriftseffekt først fra 5-personers-hushold. Det forutsettes altså at hushold av en viss størrelse utnytter en del av de mulighetene som faktisk finnes til å redusere utgiftene ved at f.eks. klær og fritidsutstyr arves mellom søsken, at mat og hygieneartikler kjøpes inn i større forpakninger, tilbud utnyttes, og egeninnsatsen øker når det gjelder å anskaffe råvarer eller å tilberede mat.

Barnekostnader

SIFO anbefaler at budsjettet ikke brukes til å beregne hva det koster å ha barn. Budsjettet er bare egnet til å beregne de totale kostnadene for hushold der det er minst én voksen person. Dermed får man et uttrykk for husholdets forbruksutgifter og ikke utgifter for enkeltpersoner.

Suppleringsbudsjett

Referansebudsjettet er beregnet på hushold som allerede lever på et rimelig forbruksnivå, og passer ikke for folk i etableringsfasen.

Slik setter du sammen budsjett for kjernefamilien

1. Mat og drikke	kr 8 030
2. Klær og sko	kr 2 470
3. Personlig pleie	kr 1 710
4. Lek og fritid	kr 3 390

Sum individspesifikke utgifter	kr 15 600
- 20% stordriftseffekt (avrundet)	- kr 3 120
	kr 12 480

5. Reiseutgifter for de voksne	kr 1 360
6. Andre dagligvarer	kr 500
7. Husholdsartikler	kr 570
8. Møbler	kr 580
9. Telefon, mediebruk	kr 1 690
10. Bilkostnader	kr 2 280

Sum husholdsspesifikke utgifter	kr 6 980
Utgifter pr. måned	kr 19 460
Utgifter pr. år	kr 233 520
Barnehage kr 2 368 pr. mnd. ** i 11 mndr.	kr 26 048
Totalt (avrundet)	kr 259 570

For å vise hvordan budsjettet kan brukes, har vi laget et eksempel for kjernefamilien Nordmann. Fra tabellene har vi tatt ut tallene (ringet rundt) for mor, far og barna Lars på 5 og Kari på 11 år. Tallene har vi lagt sammen for hvert forbruksområde, f.eks. Mat & drikke kr 2170 + kr 2 700 + kr 1 950 + kr 1 210 = kr 8 030. Tilsvarende er gjort for de andre forbruksområdene.

*Forutsetning: 5-åringen er i barnehage, og utgiftene er beregnet etter en brutto husholdsinntekt over kr 353 480

**Mat i barnehagen tilsvarer 112 kr pr måned. Det er inkludert i oppholdsbetalingen. I Referansebudsjettet angis barnehagesatsene uten dette mattillegget fordi utgiften dekkes i Mat & drikke

Utfyllende om de enkelte forbruksområdene

Mat og drikke

Budsjettposten dekker det totale dagsbehovet for mat- og drikkevarer for ulike aldersgrupper (varierer med alder og kjønn). Det forutsettes moderat aktivitetsnivå ved beregning av matevaremengder og at all mat lages hjemme (ingen "utemåltider"). Budsjettet er basert på vanlig norsk mat, tradisjonelt måltidsmønster og matvareforbruk, med innslag av nyere typer matvarer. Det er utarbeidet en meny som både tar hensyn til behovet for variert og god mat og til ernæringsmyndighetenes anbefalinger for et forsvarlig kosthold. Budsjettet gir rom for brus og boller, men ikke sjokolade, chips osv. Det er ikke regnet med egenbearbeiding som baking, sylting osv.

Når det gjelder budsjettposten Mat & drikke for barn ½-1 år, bygger den på en særskilt ukemeny med utgangspunkt i antatt energibehov hos barn på ca 10-11 måneder. Det er forutsatt at barnet ammes, og at det i hovedsak spiser deler av samme type middagsmat og brødmatt/fruit som de andre i husholdet. Industriframstilte grøtprodukter inngår i menyen, men bare begrensede mengder av andre typiske barnematprodukter. Dersom barnet ikke ammes og er avhengig av morsmelkserstatning, eller det benyttes mye industriframstilt barnemat, vil budsjettposten øke betraktelig. (Budsjettposten må ses i sammenheng med den for ammende/ikke ammende kvinner.)

Klær og sko

Budsjettet skal dekke hele årsbehovet og ta hensyn til årstidsvariasjon, dessuten klær for vanlige sports- og fritidsaktiviteter og til formelle anledninger. Det er tatt hensyn til at barn og ungdom i vekst skal ha klær med riktig passform, og det forutsettes i utgangspunktet ikke arv av klær og sko, eller egeninnsats som søm, strikking etc. Varene som danner grunnlag for beregningene holder enkel, god kvalitet og moderat pris.

Personlig pleie

Budsjettposten skal dekke utgifter til personlig pleie, som såpe, enkel tannpleie, begrenset mengde kosmetikk, frisør, barbersaker, bleier m.m. Ett tannlegeettersyn pr. år inngår også.

Lek og fritid

Budsjettposten omfatter leker til barn, sykler, sportsutstyr, bøker, CD-er, tegneseriehefter, kino, teater osv. Budsjettet gir rom for deltakelse i enkle fritidsaktiviteter og forutsetter i utgangspunktet ikke arv av fritidsutstyr. Utgifter til anskaffelse og bruk av mobiltelefon er med i alle aldersgrupper fra 10 år.

Andre dagligvarer

Denne budsjettposten omfatter papirvarer, vask/rengjøringsartikler og varer som lypærer, batterier, plaster osv.

Husholdsartikler

I budsjettposten inngår hvitevarer, kjøkkenutstyr, dekketøy, rengjøringsutstyr etc. samt husholdstekstiler som sengetøy, håndklær og gardiner osv.

Telefon, mediebruk, div. fritidsartikler

Budsjettposten omfatter foruten abonnementsavgift, samtaleavgift og tellerskritt for telefon, også utgifter til aviser, radio/CD-spiller, fjernsyn, DVD-spiller og noe fritidsutstyr som er knyttet til husholdet. Utgifter til PC og bruk av Internett, samt en innboforsikring, ligger også i denne budsjettposten.

Bilkostnader

Budsjettposten dekker driftsutgifter, inkludert forsikring og årsavgift, for hhv. 10.000 og 15.000 km pr. år. Avskrivninger er ikke med. Beregningene er gjort på grunnlag av retningslinjer fra Opplysningsrådet for Veitrafikken AS. Utgifter til bomplassering er inkludert fra og med 2015. Det forutsettes bruk av kollektivtransport til og fra arbeidssted.

Spedbarnsutstyr

Budsjettposten er delt i hhv. grunnutrustning og supplering. I grunnutrustningen inngår utstyr som et barn trenger fra det er født, f.eks. seng, sengetøy, vogn, bærebag, tåteflasker osv. Her inngår også klær som er beregnet for de aller første månedene. NB! Kostnadene er her beregnet pr. måned i 6 måneder før ventet fødsel.

I tillegg til det utstyret som er nødvendig allerede fra fødselen av, er det behov for supplering i løpet av barnets første leveår (bilsete, barnestol, barnebestikk etc.). Kostnadene for dette er beregnet pr. måned i hele første leveår.

Barnehage og SFO

Det kreves betaling bare for den tiden barnet er i barnehagen/SFO. Med én måneds ferie vil utgifter til barnehage/SFO på årsbasis bli 11 ganger månedsbeløpet (se eksemplet).

Barnehageutgiftene er i denne publikasjonen angitt uten det tillegget på 112 kroner pr barn som utgjør matutgiften i barnehagen. Denne utgiften er dekket opp i budsjettposten Mat & drikke for barn som går i barnehage.

Kalkulatoren på SIFOs nettside beregner utgiftene i en normalmåned (ikke feriemåned).

Kriterier og forutsetninger

Referansebudsjettet skal i hovedsak dekke

- daglige, løpende utgifter og mer sjeldne utgifter
- et rimelig forbruk som gir mulighet for deltakelse i vanlige, sosiale aktiviteter
- utgifter knyttet til vanlige funksjoner i et hushold
- innkjøp av alle varer "over disk"

Budsjettet bygger ikke på utstrakt bruk av tilbud og salgsvarer.

Referansebudsjettet omfatter ikke utgifter til

- bolig, strøm og andre boutgifter, (som f.eks. vedlikehold)
- tobakk og alkohol
- helsetjenester
- kostbare, utstyrskrevenne fritidsinteresser
- feriereiser
- feiring av begivenheter, gaver
- "uteliv"

SIFO

Statens institutt for forbruksforskning

Postboks 4682 Nydalen
0405 Oslo
Besøksadresse:
Sandakerveien 24C Bygg B
Telefon: 22043500
Fax: 22043504
E-post: sifo@sifo.no
Internett: www.sifo.no